

5. Montgomery L. M. Anne of Green Gables/ L. M. Montgomery, Nova Knyha, 2008 – 440p.

Ю.В. Сухорукова

Житомирський державний університет імені Івана Франка

*Науковий керівник: кандидат філологічних наук,
доцент кафедри англійської філології та перекладу*

О. В. Мосієнко

Функціонування реляційних номінативно-референційних одиниць у текстах новин Бі-Бі-Сі

На сучасному етапі розвитку лінгвістичної науки актуальним залишається дослідження номінативних одиниць та особливостей їх функціонування у різноманітних видах дискурсу, зокрема медійному. Специфіка номінативних засобів англійської мови виявляється у їх сполучуваності з детермінативами, що зумовлює утворення номінативно-референційних одиниць (НРО), які одночасно виконують дві дискурсивні функції – називну, призначену для іменування й характеристикації позамовної дійсності, та референтну, яка виявляється у різних способах включення референтів до тексту. Номінативний складник НРО представлений іменником або словосполученням, а референційний – детермінативами, до яких традиційно зараховують артиклі, вказівні й присвійні займенники, а також квантифікатори [2: 1].

Реляційні НРО утворюються в результаті поєднання іменника або іменної фрази з присвійними займенниками та іменниками у присвійному відмінку. Головне призначення реляційних НРО полягає в локалізації одних референтів стосовно інших. У медіа дискурсі реляційні фрази пов'язують спостерігача, орієнтир і референт-ціль, відображаючи співвіднесеність особи з виділеним референтом, за допомогою якого встановлюється ментальний контакт з об'єктом володіння [6: 8].

На відміну від присвійних займенників іменники у присвійному відмінку локалізують менш виділені референти стосовно більш помітних. В той час, присвійні займенники відображають ідентифікацію через локалізацію одного референта стосовно іншого. Реляційні відношення

референтів пояснюють такі аспекти категорії посесивності, як приналежність, володіння та взаємозалежність [4: 5]. Реляційні фрази з присвійними займенниками слугують ідентифікаторами особистої та невід'ємної приналежності предметів, напр., *With his low-waist jeans, short-sleeved shirt and tattooed tiger on his left arm, the 26-year-old could be mistaken for a young Western man* [BBC 11.10.2014] і позначають референти, які локалізують характеристики, звичаї, манери та звички по відношенню до людини як центру орієнтації, напр., *"His ability to speak out with huge clarity on behalf of everything that's going on in theatre is tremendously important"* [BBC 11.10.2014]. Реляційні фрази *his left arm* і *his ability* репрезентують руку та здатність ясно говорити як об'єкти невід'ємної приналежності, які підпорядковані їх власникам.

Реляційні відношення, виражені займенниковими фразами, позначають асоціативні зв'язки при висвітленні стосунків людей по роботі, навчанню та інших сферах життя [1: 14-15], напр., *At the side of a dusty unpaved road in the centre of Domiz camp, Lukman stands talking to his colleagues, whilst puffing on his cigarette* [BBC 11.10.2014]. Займенникова одиниця *his colleagues* локалізує колег стосовно Люкмана.

Реляційна функція присвійних займенників утілена у двох типах семантичних значень: локативних, які розміщують референт стосовно суб'єкта мовлення, та посесивних, що відображають об'єктивні відношення між особами і предметами реальної дійсності [5: 85]. У медіа дискурсі реляційне значення присвійних займенників набуває різноманітних смислових відтінків, які залежать від характеру самого предмета, явища чи особи, і відображають відношення між мовцем і предметом мовлення [3: 253]. Займенникові фрази передають звичність предмета чи явища для особи, напр., *Last week, Mr Maduro cancelled his scheduled speech at the United Nations Assembly General, saying that his life would be in danger in New York* [BBC 01.10.2014].

Іменні генітивні фрази як засоби виокремлення орієнтира в британському медіа дискурсі утворюються за трьома структурно-семантичними моделями, які виокремлюють на основі першого

компонента: локативною, антропоцентричною та антропоцентрично-об'єктною [2: 5].

Локативні моделі мають таку структуру фрази, яка пов'язує малопомітні об'єкти з більш помітними. Перший компонент представлений топонімом у родовому відмінку, який позначає країну (*Ukraine, Poland, Hungary, Russia Italy* тощо) або місто (*Kyiv, London, New York* тощо), напр., *Divers have resumed work to recover the bodies of African migrants missing since their boat sank off Italy's Lampedusa island on Thursday* [BBC 11.10.2014]. Генітивна фраза *Italy's Lampedusa island* локалізує острів у межах більш точного простору, представленого країною – Італією.

Першою складовою словосполучень, побудованих за **антропоцентричною моделлю**, виражається антропонімом у родовому відмінку, а другою – іменник на позначення частин тіла, членів родини, предметів одягу. Антропоцентрична модель визначає будову генітивних фраз на позначення частин тіла (*nose, ear, arm, finger, head* тощо), напр., *Ndoro's colleague was seen tapping Mr Riches's leg before sweeping her broom around him* [BBC 06.09.2013]. Генітивна фраза *Mr Riches's leg* локалізує частину тіла Містера Річеса, про якого йдеться у статті.

Генітивні фрази утворені за **антропоцентричною моделлю**, представляють членів сім'ї (*mother, father, sister, brother* тощо), *Mr Jackson's daughter, Rebecca Court, 23, said her father had treated the energy products "like they were any other mint"* [BBC 11.10.2013]. У наведеному прикладі генітивна фраза *Mr. Jackson's daughter* локалізує доньку відносно батька Містера Джексона, про якого розповідається у повідомленні.

НРО, утворені за **антропоцентрично-об'єктною моделлю**, складаються з двох компонентів, останній з них виражається загальним іменником на позначення об'єктів з якими пов'язана особа, напр., *The son of a rice grower, Vo Nguyen Giap became active in politics in the late 1920s and worked as a journalist before joining Ho Chi Minh's Indochinese Communist Party* [BBC 13.10.2014]. Генітивна фраза *Ho Chi Minh's Indochinese Communist Party* локалізує партію відносно її керівника Хо Ши Міна.

Отже, займенникові фрази локалізують референти стосовно менш помітних, відображаючи, таким чином, відношення підпорядкування. Іменні генітивні фрази локалізують менш помітний референт, позначений другим компонентом, стосовно більш помітного – позначеного першим, шляхом використання власних назв, що мають надситуативний характер. Генітивні фрази утворюються за трьома моделями: локативною, антропоцентричною і антропоцентрично-об'єктною.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Менджерицкая Е. О. Когнитивные стереотипы и их обыгрывание в дискурсе качественной прессы / Е. О. Менджерицкая // Язык, сознание, коммуникация. – 2000. – Вып. 15. – С. 59–61.
2. Мосієнко О. В. Номінативна організація американського газетного дискурсу: лінгвокогнітивний і комунікативний аспекти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 „Германські мови” / О. В. Мосієнко. – Донецьк, 2011. – 20 с.
3. Назаревич Г. Я. Присвійний детермінатив як засіб вираження суб'єктності французького речення / Г. Я. Назаревич // Проблеми семантики, слова, речення та тексту / відп. ред. Н. М. Корбозерова. – К. : Київськ. нац. лінгв. ун-т, 2006. – Вип. 17. – С. 252–257.
4. Сыкало О. А. Семантико-синтаксический аспект посесивности в английском языке : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 „Германские языки” / О. А. Сыкало. – Минск, 2008. – 23 с.
5. Уфимцева А. А. Лингвистическая сущность и аспекты номинации / А. А. Уфимцева, Э. С. Азнаурова, Е. С. Кубрякова // Языковая номинация. Общие вопросы. – М. : Наука, 1977. – С. 7–92.
6. Hawkins J. A. On (in)definite articles: Implicatures and (un)grammaticality Prediction / J. A. Hawkins // Journal of Linguistics. – 1991. – Vol. 27, № 2. – P. 405–442.

Н.А. Тарабріна

Житомирський державний університет

імені Івана Франка

викладач кафедри міжкультурної комунікації

Проксемний фактор та його роль в процесі спілкування

Мовне спілкування не відбувається ізольовано від навколишнього середовища, а завжди перебуває під впливом факторів, що мають значення для змісту самої комунікації та впливають її результат. Успішність взаємодії комунікантів безпосередньо зв'язана з володінням правилами